

Παρουσίαση

*Tony Blair:***Ο Τρίτος Δρόμος: Η νέα Πολιτική για τον νέο αιώνα**

Τον Σεπτέμβριο του 1998, μετά 18 μήνες στην κυβέρνηση, ο αρχηγός του Εργατικού κόμματος Τόνι Μπλάιρ δημοσίευσε ένα 20 σέλιδο φυλλάδιο με τίτλο "Ο Τρίτος Δρόμος: Η νέα Πολιτική για τον νέο αιώνα". Την δημοσίευση ανέλαβε η Fabian Society, το αρχαιότερο think tank της Βρετανίας, με πλούσιο παρελθόν άνω των 100 ετών στην εισήγηση πολιτικών πρωτοβουλιών και την προώθηση δημόσιας συζήτησης και προβληματισμού κεντροαριστερής προέλευσης.¹ Το φυλλάδιο εντάσσεται στην διαδικασία δημόσιου διαλόγου για το μέλλον της Αριστεράς. Σημαντικό σημείο είναι ότι επελέγη το φυλλάδιο ως τρόπος επικοινωνίας, και όχι ομιλία στο Συνέδριο του Κόμματος το οποίο έλαβε χώρα σχεδόν ταυτόχρονα.

Το κείμενο αρχίζει στο πρώτο ενικό πρόσωπο, ως προσωπική επικοινωνία του Πρωθυπουργού με τον αναγνώστη. Στην συνέχεια, καθώς το κείμενο περνά είτε σε θέματα ανάλυσης, σε παρουσίαση της πολιτικής του κόμματος και σε έκθεση επιλεγμένων κυβερνητικών πρωτοβουλιών, επιλέγεται το "εμείς" - προφανώς περιλαμβάνοντας το Κόμμα, την Κυβέρνηση, ίσως δε και τον αναγνώστη.

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ: Τον 20ό αιώνα η προοδευτική παράταξη της Βρετανίας (γνωστοί παλαιότερα ως Whigs) διεσπάρθηκε σε ένα σοσιαλιστικό κόμμα (των Εργατικών) και ένα φιλελεύθερο (των νύν Φιλελεύθερων Δημοκρατών), με αποτέλεσμα την κυριαρχία των αντιπάλων τους. Η διάσπαση αυτή δεν είναι πλέον λειτουργική, αφού η μείζων ιδεολογική διαφορά μεταξύ τους (για τον ρόλο και έκταση της κρατικής ιδιοκτησίας) εκλείπει. Η επανασυγκόλληση των δύο χώρων μπορεί να οδηγήσει την παράταξη ξανά σε κυριαρχία.

Για να επιτύχει αυτό απαιτείται η ιδεολογική κυριαρχία (ηγεμονία) η οποία βασίζεται σε τρεις πόλους:

- A. Την *επιβεβαίωση* της προσήλωσης σε γενικές αξίες/ τελικούς στόχους.
- B. Την *αναγνώριση* ότι ο κόσμος έχει αλλάξει και απαιτεί νέα μέσα πολιτικής, μακριά από αγκυλώσεις.
- Γ. Την *απόδειξη*, με παραδείγματα υλοποιούμενων πρωτοβουλιών, ότι η πρακτική της Κυβέρνησης αποτελεί την αρχή της πραγμάτωσης του προγράμματος των σημείων A και B.

ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ**Εισαγωγή (1,5 σελίδα)**

"Χωρίς ισχυρή προσήλωση σε στόχους και αξίες οι κυβερνήσεις είναι χωρίς πυξίδα και αναποτελεσματικές, όσο μεγάλη πλειοψηφία και να διαθέτουν". Το κείμενο εξηγεί τι περιλαμβάνει η φράση "Τρίτος Δρόμος", ανάμεσα στην Παλαιά Αριστερά και την Νέα Δεξιά. "Ο Τρίτος Δρόμος αναφέρεται σε μια σύγχρονη Σοσιαλδημοκρατία, προσηλωμένη με πάθος στην κοινωνική δικαιοσύνη και στις τελικές επιδιώξεις της κεντροαριστεράς, αλλά ευέλικτη, ευρηματική όσον αφορά τα μέσα επίτευξής τους". Ενώνει τα δύο ρεύματα κεντροαριστερής σκέψης - τον δημοκρατικό σοσιαλισμό και τον φιλελευθερισμό. Ταυτόχρονα αποτελεί και αναθεώρηση της

¹ Η Fabian Society είχε εξ αρχής συνδεθεί με τα ονόματα των κοινωνικών μεταρρυθμιστών Sidney και Beatrice Webb, του George Bernard Shaw και κινείτο στον (κοινωνικά φιλελεύθερο) χώρο μεταξύ του (αρχικά κυρίαρχου) Φιλελεύθερου Κόμματος και του νεοεμφανιζόμενου Εργατικού (σοσιαλιστικού) Κόμματος.

σοσιαλδημοκρατίας αξιοποιώντας τις αξίες της αριστεράς για την θεμελίωση ριζοσπαστικά νέων προσεγγίσεων. Το φυλλάδιο παρουσιάζει τον Τρίτο Δρόμο για το ευρύτερο κοινό, ως έργο σε εξέλιξη,, περνώντας από το τι δεν είναι ο Τρίτος Δρόμος σε συζήτηση του τί είναι και τι πρέπει να γίνει.

Κεφ. 1: Αξίες (2 σελίδες)

Η ανάπτυξη του ατόμου επιτυγχάνεται σε ευημερούσα κοινωνία πολιτών, η οποία αποτελείται από ισχυρή οικογενειακή ζωή και κοινωνικούς θεσμούς θωρακισμένους από έξυπνη κυβέρνηση. Για να μπορούν να επιτύχουν τα άτομα απαιτείται ισχυρή κοινωνία. Άλλως, τα οφέλη συγκεντρώνονται στους λίγους και όχι στους πολλούς.

Στην βάση του Τρίτου Δρόμου πρέπει να ενυπάρχουν ταυτόχρονα και ισορροπημένα 4 αξίες:

1. **Ιση αξία όλων**, και καταπολέμηση των διακρίσεων, φυλετικών, κοινωνικών αλλά και εναντίον ατόμων με ειδικές ανάγκες, ηλικιωμένων.
2. **Ευκαιρία για όλους**. Για τους περισσότερους, οι ευκαιρίες προκύπτουν μέσω της κοινωνίας, πράγμα που δίδει στο Κράτος σημαίνοντα ρόλο. Ισες ευκαιρίες δεν συνεπάγονται ομοιομορφία, ενώ η πολιτιστική ζωή πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στο πεδίο επιλογής.
3. **Ευθύνη**, Η παλαιά αριστερά διαχώριζε την απαίτηση δικαιωμάτων από το Κράτος από την ευθύνη των πολιτών και την ανάγκη για κοινή ευθύνη, τόσο εκ μέρους θεσμών όσο και ατόμων.
4. **Κοινή Δράση** (Κοινότητα). Η κοινωνία βασίζεται στο ότι η ανθρώπινη φύση δεν είναι μόνο εγωϊστική αλλά και αλτρουϊστική. Ετσι είναι λάθος να περιορίζεται η εθελοντική κοινωνική δράση χάριν της κρατικής ανάμειξης, όπως και καταργείται κάθε κρατική παρέμβαση στο όνομα της "ελευθερίας". "*Η ελευθερία των πολλών απαιτεί ισχυρό κράτος*", το οποίο να λειτουργεί ως παράγων ενδυνάμωσης της κοινωνίας.

Οι εχθροί των αρχών είναι: Ο κυνισμός, η μοιρολατρία, η προκατάληψη και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

Στην εφαρμογή των αξιών απαιτείται ρεαλισμός, αφού οι πολιτικές προκύπτουν από τις αξίες και όχι αντίστροφα, σε ένα "μόνιμο αναθεωρητισμό" αναζητώντας καλύτερα μέσα προσέγγισης των σταθερών αξιών: Η αγορά οδηγεί στις κοινωνικές επιδιώξεις, η επιχειρηματικότητα προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη, κ.ο.κ.

Κεφ. 2: Ο Τρίτος Δρόμος σε ένα Κόσμο που αλλάζει (3 σελίδες).

Τα τελευταία 50 χρόνια στην Δύση αναπτύχθηκαν δύο πολιτικά προγράμματα, ο νεοφιλευθερισμός στην Δεξιά και μια κρατικίστικη εκδοχή της Σοσιαλδημοκρατίας. Με την έλευση της δεκαετίας του '70 έγινε εμφανής η έλλειψη ευελιξίας της αριστερής πρότασης, ιδιαίτερα στην χαμηλή ποιότητα των δημόσια παρεχόμενων υπηρεσιών. Η διακυβέρνηση της Δεξιάς το '80 εμπειρείχε πράξεις εκσυγχρονισμού, όμως στην δεκαετία του '90 η δογματική αδράνεια την έφερε αντιμέτωπη με προβλήματα κοινωνικής συνοχής.

Τέσσερα σημεία αλλάζουν το σκηνικό: (α) η εμφάνιση παγκόσμιων αγορών και παγκόσμιας κουλτούρας. (β) Οι τεχνολογικές αλλαγές - η Κοινωνία της Πληροφορίας (γ) Η μεταμόρφωση του ρόλου της γυναίκας (δ) Αλλαγές στην φύση της πολιτικής, που απαιτούν μεγαλύτερη σχέση με το τοπικό επίπεδο ταυτόχρονα με μεγαλύτερη διεθνή συνεργασία.

Η ανταπόκριση των Εργατικών και της Κυβέρνησης στις προκλήσεις αυτές είναι η προώθηση τεσσάρων πεδίων πολιτικής, τα οποία εξετάζονται διεξοδικά στο κείμενο. Για να υπογραμμιστεί η απουσία δογματισμού, στο έργο της Κυβέρνησης συνδυάζεται η παρουσίαση μιας

παραδοσιακά “αριστερής” πολιτικής με μια πολιτική από το αντίθετο στρατόπεδο² Το κάθε πεδίο πολιτικής παρουσιάζεται με κείμενο που συνδέει τις αρχές με την συγκεκριμένη έκφραση της πολιτικής. Τα επιτεύγματα “εικονογραφούνται” με την μορφή 1-2 ενθέτων ανά ενότητα που παρουσιάζουν πολύ λεπτομερέστερα συγκεκριμένες πολιτικές πρωτοβουλίες.

Κεφ. 3 Πεδίο Α: Μια Μοντέρνα Δυναμική Οικονομία (4 σελίδες)

(Ενθετα για: Απασχόληση και Ευκαιρίες, Συνεργασία Δημόσιου-Ιδιωτικού στην Έρευνα).

Η Νέα Οικονομία διαφέρει από αυτή της Βιομηχανικής εποχής, και βασίζεται στις υπηρεσίες, την γνώση, τις δεξιότητες και την μικρή επιχείρηση. Συνεργασία με επιχειρήσεις, μακροοικονομική σταθερότητα. Διαρθρωτική (μικροοικονομική) πολιτική και σημασία της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς. Επενδύσεις για την τόνωση της προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού (παιδεία, απασχόληση).

Κεφ. 4 Πεδίο Β: Ισχυρή Κοινωνία Πολιτών: Δικαιώματα και Υποχρεώσεις: (3 σελίδες)

(Ενθετα για : Αυστηρότερα μέτρα για την νεανική εγληματικότητα, Στήριξη της Οικογένειας και της Οικογενειακής ζωής).

Ισχυρές κοινότητες εξαρτώνται από κοινές αξίες και την αναγνώριση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του πολίτη. (Π.χ. οι γονείς για την ανατροφή των παιδιών τους). Πολιτική εναντίον του εγλήματος. Ενθάρρυνση εθελοντισμού και συλλογικής προσφοράς της κοινωνίας πολιτών. Το Κράτος Πρόνοιας και η κοινωνική αλληλεγγύη είναι στην καρδιά της καλής κοινωνίας. Όμως πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι οι μέθοδοι κοινωνικής αλληλεγγύης αλλάζουν και πρέπει να λάβουν υπόψη τις αλλαγές της κοινωνίας.

Κεφ. 5. Πεδίο Γ: Ενεργός Κυβέρνηση: Συνεργασία και Αποκέντρωση (3 σελίδες)

(Ενθετα για : Παιδεία και Υγεία, Τοπική Αυτοδιοίκηση)

Αναζήτηση νέων μεθόδων συμμετοχής των πολιτών στην λήψη αποφάσεων. Σημασία δεν έχει το μέγεθος της κυβέρνησης αλλά η επιρροή της. Υψηλή φορολογία σχετίζεται με την προσπάθεια συντήρησης υψηλού, άκριτου και αναποτελεσματικού επιπέδου δημοσίων δαπανών. Αρα η φορολογία πρέπει να μειωθεί, και κυρίως μέσω του εκσυγχρονισμού των υπηρεσιών που παρέχει το Κράτος.

Επανεφεύρεση της Κυβέρνησης με την εισαγωγή θεσμών αντιμετώπισης “διυπουργικών θεμάτων”, όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός (δημιουργία Διυπουργική “Μονάδας Κοινωνικού Αποκλεισμού”). Αποκέντρωση αποφάσεων.

Κεφ 6. Πεδίο Δ: Διεθνισμός και όχι Απομονωτισμός (2 σελίδες)

(Ενθετο για : Μεταρρύθμιση στην Ευρωπαϊκή Ένωση).

Η συνεργασία είναι πρόκληση και όχι απειλή. Διεθνής συνεργασία για την επίλυση διεθνών προβλημάτων. Ανάγκη σύμπραξης ευρωπαϊκών χωρών. Αναφορά σε κεντροαριστερές κυβερνήσεις ως αρχιτέκτονες της διεθνούς τάξης.

Συμπέρασμα

Ο Τρίτος δρόμος είναι η σύγχρονη σοσιαλδημοκρατία για τόν αναδυόμενο κόσμο όπου η ευημερία εξαρτάται από το ανθρώπινο και το κοινωνικό κεφάλαιο. Το μέλλον θα χτιστεί με τον ενστερνισμό αλλαγών και όχι με την άρνησή τους. Η κεντρική θέση της δικαιοσύνης παραπέμπει στην βασική αρχή της Αριστεράς ότι δεν νοείται πρόοδος χωρίς την συμμετοχή όλων.

²Π.χ. περιορισμός του φόρου στις επιχειρήσεις/ αύξηση στο κατώτατο μεροκάματο, ανεξαρτησία της Τράπεζας της Αγγλίας/ προώθηση προγράμματος απασχόλησης, Μεταρρυθμίσεις στα σχολεία / μέτρα πάταξης της εγκληματικότητας.

Εχουμε την ευκαιρία τώρα να ξεπεράσουμε τις αμυντικές στάσεις και να προτείνουμε μια νέα ημερήσια διάταξη για το μέλλον - βασισμένη στις αρχές της κεντροαριστεράς σε ένα κόσμο ραγδαίων αλλαγών. Δεν μπορούμε να περιμένουμε την ιστορική αναγκαιότητα, αλλά πρέπει να προχωρήσουμε μόνοι μας.